

Х.Педагогіка.Сучасні методи викладання

УДК: 378.1

Кондрашова Алла Володимирівна

Бухало Ірина Владиславівна

Національний технічний університет «КПІ імені Ігоря Сікорського»

Київ, Україна

КРЕАТИВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

***Анотація.** У статті досліджується поняття творчого викладання і викладання для розвитку творчості. Розглядаються основні засоби покращення креативного викладання. Підкреслюється ефективність та перспективність креативних методів викладання.*

***Ключові слова:** творче викладання, креативність викладача, самореалізація, викладання для розвитку творчості*

Kondrashova Alla V.

Buchalo Iryna V.

National technical university of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv polytechnic institute"

Kyiv, Ukraine

TEACHER'S CREATIVITY AS THE FOUNDATION OF THE EFFECTIVE TEACHING IN THE INFORMATION SOCIETY

***Abstract** The article examines the concept of the teaching creatively and teaching for creativity. The main means of improving teacher's creativity are considered. The effectiveness and prospectivity of creative teaching methods is emphasized.*

***Key words:** teaching creatively, teacher's creativity, self-realization, teaching for creativity.*

"The most powerful way to develop creativity in your students is to be a role model. Children develop creativity not when you tell them to, but when you show them."

Robert J Sternberg

Процеси демократизації і гуманізації суспільства створюють можливість вибору шляхів життєдіяльності його членів, сприятливі умови для творчості кожного. Оновлення суспільства — суперечливий, складний і тривалий процес, пов'язаний із пошуком нових шляхів, засобів здійснення перетворень в усіх

сферах життєдіяльності людей. Усе це зумовлює необхідність творчої участі в цьому процесі всіх членів суспільства, тому що недостатня творча активність, відсутність ефективних стимулів її розвитку та реалізації - основні фактори, які заважають втіленню нових ідей, задумів, нових цільових настанов та орієнтацій. У гуманному цивілізованому суспільстві розвиток особистості, її творчих можливостей стає самоціллю всіх суспільних відносин. Саме тому заклади освіти потребують конкретних змін, які викликані необхідністю формування суспільно-активної, творчої особистості, що можливо лише при створенні сприятливих умов для всебічного розвитку потенційних можливостей кожної дитини, самореалізації її особистості у навчальному процесі. Вирішення проблеми формування творчої особистості юного громадянина значною мірою залежить від учителя, творча педагогічна діяльність якого стає міцним засобом формування і всебічного розвитку особистості кожної дитини.

Креативне викладання можна визначити двома способами: по-перше, творче викладання іншими словами креативне представлення навчального матеріалу, а по-друге, викладання для спонукання розвитку творчості в кожному студенті. Творче викладання можна описати як використання образних підходів, щоб навчання було більш цікавим, захоплюючим та ефективним. Проблема становлення творчої особистості вчителя в тій чи іншій мірі висвітлюється в наукових дослідженнях філософій, психологів і педагогів. Велику увагу розробці даної проблеми приділяли В.І. Андрєєв, Н.А Бердяєв, В.А Бухвалов, І.Г. Геращенко, В.І. Загвязинський, В.А. Кан-Калик, І. Кант, Л.М, Лу ііма, А.К. Маркова, Н.Д. Нікандров, Я.А. Пономарьов, М.М. Потішить, С.А. Рубінштейн, Л.І. Рувинський, С.О. Сисогва, П.Л. Ципок та ін. У працях цих науковців з'ясовано сутність основних категорій проблеми, визначено специфіку педагогічної творчості та шляхи її реалізації у педагогічному процесі. Викладання для творчості найкраще можна описати як використання навчальних форм, які мають на меті розвивати власне творче мислення та поведінку студентів. Однак було б справедливо сказати, що навчання для

творчості повинно включати творче викладання. Вчителі не можуть розвинути творчі якості студента, якщо їх власна креативність не відкрита, або подавляється.

Креативне викладання та викладання для творчості включає в себе всі характеристики якісного викладання - в тому числі високу мотивацію, високе очікування, вміння спілкуватися і слухати, вміння цікавити, займатися і надихати. Творчі викладачі потребують знань у своїй конкретній сфері діяльності, але їм потрібно більше, ніж це. Їм потрібні методи, що стимулюють цікавість і підвищують самооцінку та впевненість у собі. Вони повинні знаходити баланс між структурним навчанням та можливостями для самоосвіти; між управлінням групами та розуміння особливостей кожного студента.

Викладання для творчості - це нелегкий вибір, але воно може бути приємним і надзвичайно ефективним. Такий підхід може потребувати більше часу і планування для створення та розробки ідей, оцінки ефективності обраних засобів та методів викладання. Передбачається, що викладач має імпровізувати, бути готовим застосовувати несподівані методи викладання, викладач повинен ризикувати кожен день, допускаючи, що застосовані ним методи та техніки не привели нікуди. Творчі вчителі завжди готові експериментувати, але вони визнають необхідність досвіду викладання [1, с 162-164].

Творчі викладачі потребують впевненості в знанні своєї дисципліна і в собі. Багато викладачів не мають необхідної практичної підтримки з боку керівництва кафедр у розробці цих підходів. Отже надзвичайно важливою проблемою є питання розвитку штату викладачів. Важливо скоротити або усунути фактори, які гальмують творчу активність викладачів та студентів та надавати пріоритет тим, які заохочують креативність у всіх її проявах.

Існує цікавий парадокс – відомо, що запорукою успішного майбутнього є люди, які думають креативно та інноваційно, але наше система освіти, насправді, працює проти цього. На державному рівні уряд має взяти на себе

відповідальність зменшення опору креативності та сприяти більшій автономії та креативності викладачів. Крім урядової програми багато що має бути зроблено окремим викладачем. Для більшості викладачів креативність у викладанні це значить бути гнучким, відкритим до нових ідей та цікавим для себе та аудиторії. Okремо необхідно звернути увагу на навчальне середовище. Яким воно має бути, для того щоб сприяти розвитку творчих здібностей студентів? Відомий вчений, молекулярний біолог-еволюціоніст, керівник відділу біоінженерії медичної школи при Університеті штату Вашингтон Джон Медіна нещодавно зазначив на конференції для директорів та керівників вищих та середніх навчальних закладів, що людський мозок найкраще вирішує питання пов'язані з виживанням в несприятливих метеорологічних умовах і тому оптимальним навчальним середовищем може стати таке, яке складається з діяльності по вирішенню питань за межами навчального закладу, де присутні всі зовнішні фактори (нестабільні погодні умови, стрес та непередбачуваність) та знаходячись в постійному русі [2, с 13]. Медіна додав, що всі сучасні навчальні заклади функціонують абсолютно не враховуючи знання, що науковці отримали про мозок. Тому, нажаль, якість освіти не відповідає вимогам сучасності.

Серед основних шляхів щодо розвитку креативного викладання виділяють наступні:

1. Бути всебічно обізнаним вчителем

Сьогодні дізнатись про викладання набагато простіше, ніж будь-коли. Є безліч книг, навчальних курсів, безкоштовних онлайн-курсів, онлайн-ресурсів та університетських програм, які можуть допомогти викладачам. Важливо теж довідатися про інші речі. Творчі педагоги приносять більше в аудиторію, ніж просто знання. Вони освічені в інших сферах, і можуть спиратися на свій досвід та зовнішні інтереси. Важливо мати різноманітні захоплення такі, як гра на музичному інструменті або курс акторської чи ораторської майстерності. Okрім того, що ці захоплення приносять насолоду, викладач може використовувати їх у своєму викладанні. Наприклад, використання пісень у класі дуже мотивує

студентів і може допомогти їм вивчити мову та покращити вимову. Включення драматичних технік та їх інтеграція у вашу навчальну програму - ще один чудовий спосіб дозволити захопленням збагатити ваше викладання.

2. Контактувати з іншими викладачами

Традиційне оволодіння матеріалом та методикою допоможе вам розвинути як викладач, але надзвичайно важливо мати зв'язок з іншими у своїй галузі. Натхнення може приходити як від відомих та успішних викладачів, так і від звичайних прстих викладачів, які працюють разом з вами. Сьогодні не складно знайти натхненних викладачів та слідкувати за ними на Facebook, Twitter і в блогосфері. Важливо приєднуватись до асоціацій вчителів, відвідувати бесіди та семінари в режимі реального часу або в Інтернеті. Це все створить у вас бажання імітувати цих викладачів у вашій повсякденній практиці викладання.

3. Збирати різноманітні викладацькі ідеї

Не обов'язково використовувати ідеї, які ви зустріли відразу. Важливо знати, як збирати та організувати їх таким чином, щоб їх було легко використати, коли з'явиться належна можливість. Саме ці ідеї підштовхують викладачів до творчості, особливо, коли ви починаєте адаптувати їх та експериментувати з ними. Коли ви відкриваєте нові ідеї в Інтернеті, не забудьте скористатися різними інструментами закладки та так званого цифрового курирування (digital curation), доступними сьогодні [3]. Цифрове курирування також допоможе викладачам бути більш винахідливими: всі необхідні ідеї та поради будуть в легкому доступі.

4. Ділитися досвідом

Викладач навчається і покращує свої професійні навички постійно. Але потім настає момент відповідальності перед іншими, обов'язок поділитися досвідом з молодими викладачами. Семінари для викладачів внутрішні і зовнішні, практичні сесії – все це є прекрасною можливістю обміну інформацією між колегами. Це надзвичайно ефективний поштовх у вдосконаленні викладацької майстерності. Почніть вести журнал чи блог. Блог

безпосередньо є тригером початку розмов з іншими вчителями, і ці бесіди стимулюють більше ідей; вони є чудовим мостом до креативного викладання.

5. Позбавляйтесь всього, що блокує вашу креативність

Багато людей впевнені у своєму творчому потенціалі та не бояться експериментувати, але більшість викладачів у різні часи відчували невпевненість та зневіру. Виникає відчуття браку фантазії, розуму, досвіду та, нарешті, креативності.

Всі ми різні і всі маємо різні здібності та досвід, але всі люди мають потенціал бути креативними. Необхідно працювати над самооцінкою, звертатися за порадою чи підтримкою до колег і найголовніше залишатися цікавим для себе та оточуючих.

6. Практикувати креативність

Як і спортсмени, що підтримують свою фізичну форму шляхом постійних тренувань, наші мізки також потребують регулярних фізичних вправ. Найкращий спосіб – це кросворди, sudoku, головоломки чи захоплення поезією. Доведено що саме такі "мозкові тренінги" активізують нашу концентрацію та стимулюють креативність[4, с 187].

Дорога до успіху проходить через постійну практику. Кваліфіковані люди у всіх областях, від танцюристів до шеф-кухарів та вчителів, досягають найвищого рівня через практику - вони не досягають всього за одну ніч. Але практика потребує самодисципліни та терпіння.

Коли практикуєш що-небудь, добре зосередитись на процесі і намагатись не думати постійно про мету. Важливо отримувати задоволення від того, що ви робите в даний момент.

7. Починати експериментувати та аналізувати процес власного викладання

Вірний шлях до вигорання як вчителя - це дотримуватись тих самих ідей і технік, не використовуючи щось нове. Цей підхід без сумнівів демотивує студентів та викладача .

Студенти позитивно реагують на вчителів, які не дотримуються однакових

застарілих методів в однотипному виконанні кожен день. Студенти однаково цінують витриманих, толерантних та переконливих вчителів та надзвичайно цінують тих вчителів, на уроках яких весело та непередбачувано.

Необхідно випробовувати нові ідеї або адаптувати старі і звичайно не забувати оцінювати новий досвід. Надзвичайно важливо вчитися на помилках, радіти від успішних занять та намагатися зробити це звичайною основою викладання.

8. Креативність як повсякденна мета

Креативність допомагає вирішувати проблеми. Це корисно для вчителів, адже вирішення проблем є тим, що вчителі роблять кожен мить свого робочого дня, починаючи від прийняття рішення про навчальні матеріали, процедури та техніки до адаптації завдань для різних студентів. Щоб виконати всі ці завдання необхідно щоб творчість стала частиною повсякденної роботи. Важливо критично оцінити заняття та продумати як зробити їх більш мотиваційними, продуктивними та цікавими для студентів. Розвиток творчих здібностей, як і розвиток будь-яких інших пізнавальних здібностей або навичок, не є простим та швидким він вимагає терпіння, відданості та прагнення до досконалості.

Висновок. Креативність притаманна природі людині як свідомість, мислення, пам'ять, уява. Передумовою креативності є відома пластичність людського мислення, яка проявляється у здатності особистості до багатостороннього, варіантного бачення світу. Креативне викладання та викладання для розвитку творчості є запорукою ефективного та перспективного майбутнього для випускника ВУЗу. Креативність- це те що шукають працедавці у своїх майбутніх працівниках. Провідна американська дослідницька компанія Edelman Berland провела опитування 1068 менеджерів по найму в липні 2014 року, щоб дізнатись, які навички вони шукають у молодих людях 21-го століття [5]. Майже 90% з них стверджують, що випускники мають бути технічно обізнаними, 82% заявили, що вони повинні вміти спілкуватися, використовуючи цифрові та візуальні пристрої, а 76% - креативність. На запитання, чи добре відповідають студенти викликам сучасного

інформаційного віку, 70% менеджерів сказали "ні". Майже 95 відсотків опитаних погодились, що креативність є ключовим при оцінці кандидатів на роботу. Таким чином лише креативне викладання в тандемі з креативним вчителем може виховати та розвинути творчі здібності студентів, ті якості які так необхідні випускнику вищого навчального закладу.

Список літератури:

1. Гилфорд Дж. Три сторони інтелекта / Дж. Гилфорд; пер. с англ. Э.А. Голубевой // Психология мышления [зб. / ред. А.М. Матюшкин]. - М.: Прогресс, 1965. - С. 443-456
2. Джон Медина Правила мозга. Что нужно знать о мозге вам и вашим детям. Москва: Манн ,Иванов и Фербер, 2014- 304с.
3. <http://www.thinkdesigninteract.com/post/curation-is-the-new-content-creation/>
4. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с
5. www.adobe.com/go/edu_creative_study.html
<https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/whats-new-english-language-teaching>